

Lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on 13.12.2013 pyytänyt IPR-University Centerin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuslain muuttamisesta. Tämän johdosta esitämme kunnioittavasti lausuntonamme seuraavan.

IPR University Centerin mielestä luonnos käsittelee sinänsä tärkeitä ongelmia siitä, miten voidaan estää tai rajoittaa pääsyä tekijänoikeutta loukkaavalle verkkosivulle. Samaa ongelmaa käsiteltiin Tekijänoikeustoimikunnan mietinnössä – Ratkaisuja digiajan haasteisiin (OKM 2012:2). Siinä ehdotettiin laajennuksia mahdollisuuksiin puuttua aineistoja laittomasti levittäviin palveluihin. Ehdotuksessa otettiin tuolloin huomioon nimenomaan mahdollisuus puuttua sellaisen verkkosivun toimintaan, jonka haltijaa ei tunneta tai joka on ulkomailla.

Uusi luonnos hallituksen esitykseksi sisältää useita uusia elementtejä verrattuna edellä mainittuun esitykseen. Ensinnäkin siinä pyritään selkeyttämään ja parantamaan voimassa olevan 60 c §:n mukaisen keskeyttämismääräyksen antamisen edellytyksiä, toiseksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta antaa ns. verkkoyhteyden hidastamismääräys ja kolmanneksi halutaan tarkistaa väliaikaisten kieltojen antamisen edellytyksiä.

Esitys pyrkii luovalla tavalla vastaamaan siihen arvosteluun, jota esitettiin vuoden 2012:2 mietinnön johdosta. Valitettavasti uusi lakiluonnos aiheuttaa paljon uusia kysymyksiä ja ongelmia. Yleisesti ottaen voikin mielestämme arvioida, että esitys toteutettuna siirtäisi erityisesti tuomioistuimille, mutta myös teleoperaattoreille hyvin vaativia tehtäviä ilman, että niiden suorittamiseksi annettaisiin riittävä ohjaus. Esityksessä on esimerkiksi lähdetty siitä, että tuomioistuimen annettua hidastamismääräyksen jää sen tekninen toteuttamistapa operaattorin harkintaan. Tuomion täytäntöönpanotapa on tosiasiallisesti silloin siirretty yksityiselle taholle eli operaattorille ilman, että samalla on annettu tarkat ohjeet toteuttamisesta. Tämä poikkeaa täysin tuomioiden yleisestä täytäntöönpanosta, jonka mukaan täytäntöönpano on ulosottoviranomaisen asia. Täytäntöönpano edellyttää luonnollisesti, että tuomioistuimen tuomio on ylipäänsä täytäntöön pantavissa.

Hidastamismääräyksen teknisiä edellytyksiä ja vaikutuksia kuluttajan kannalta eri tyyppisissä tilanteissa on esityksessä kuvattu hyvin suppeasti. Tämän vuoksi on vaikea arvioida, miten järjestelmä käytännössä toimisi. Joka tapauksessa jo kysymys siitä, millä kriteerillä tuomioistuimen tulisi valita hidastamistoimenpiteen tai keskeyttämismääräyksen välillä, on hyvin epämääräinen. Tuomioistuimen tulisi määrätä ”ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat.... kokonaisuuden kannalta tehokkaimmasta toimenpiteestä”. Voi tietenkin kysyä, onko tilanteita, joissa hidastamismääräys ylipäänsä on tehokkaampaa kuin keskeyttämismääräys? Tästä syystä on kyseenalaista tulisiko tämä lievempi puuttuminen verkkoyhteyden toimivuuteen käytännössä lainkaan käyttöön.

Toimikunnan vuonna 2012 antaman mietinnön ehdotukset ottivat huomioon keskeyttämismääräyksiä koskeneen oikeuskäytännön. Täysin uuden keinon ehdottaminen ilman, että sen tehokkuutta ja

täytäntöönpantavuutta on riittävästi tutkittu, on mielestämme tässä tilanteessa ennenaikaista. Tekijänoikeuslain valmistelutyön jatkaminen vuoden 2012 toimikunnan esittämien ehdotusten pohjalta olisi mielestämme parempi vaihtoehto. Samalla useat esityksessä nyt olevat tuomioistuinmenettelyyn liittyvät kysymykset ja epäselvyydet olisivat selvitettävissä. Nämä selvitykset on tehtävä kiinteässä yhteistyössä markkinaoikeuden kanssa. Tekijänoikeusasioiden keskittämisen jälkeen markkinaoikeudella on hyvät edellytykset luoda tehokas ja yhtenäinen menettely tekijänoikeuslain keskeyttämismääräysten käsittelylle.

Helsingissä 20.1.2014

Niklas Bruun

professori, johtaja

IPR University Center